

Futbolcuların Karar Verme Stillерinin Bazı Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi

Mohammed GHAREEB , Metin KAYA

DOI: <https://doi.org/10.38021/asbid.1086910>

ORİJİNAL ARAŞTIRMA

Öz

Gazi Üniversitesi, Spor
Bilimleri Fakültesi,
Ankara/Türkiye

Bu araştırmanın amacı futbolcuların karar verme stillerinin bazı demografik değişkenlere göre incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda araştırmaya 70'i amatör (%45,5), 84'i profesyonel (%54,5) olmak üzere toplam 154 erkek futbolcu gönüllü olarak katılmıştır. Araştırma kapsamında veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından oluşturulan Kişisel Bilgi Formu ile Melbourne Karar Verme Stilleri Ölçeği Karar II kullanılmıştır. Verilerin analizinde ilk olarak normallik testi için çarpıklık basıklık değerlerine bakıldığında dağılımın normal olduğu tespit edilmiştir. Bu doğrultuda medeni durum, eğitim durumu ve sporculuk düzeyi değişkenlerine göre bireylerin karar verme stilleri arasındaki farklar için T-Testi kullanılmıştır. Bununla birlikte araştırma kapsamında değişkenler arasındaki ilişkileri belirlemek için ise Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon analizi kullanılmıştır. Araştırma kapsamında elde edilen bulgulara incelendiğinde, medeni durum ve eğitim düzeyi değişkenlerine göre gruplar arasında anlamlı farklılık olmadığı, sporculuk düzeyi değişkenine göre ise gruplar arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte sporculuk yılı değişkenine göre yapılan korelasyon analiz sonucu incelendiğinde, sporculuk yılı ile karar verme stilleri arasında anlamlı ilişkiler olduğu tespit edilmiştir. Sonuç olarak; demografik değişkenlerin karar verme stilleri üzerinde etkili olduğu söylenebilir.

Anahtar kelimeler: Futbol, Karar Verme, Karar Verme Stilleri

Sorumlu Yazar:

Mohammed GHAREEB
mohammedghareeb06@gmail.com

Examination of The Decision-Making Styles of Football Players According to Some Demographic Variables

Abstract

The aim of this research is to examine the decision-making styles of football players according to some demographic variables. For this purpose, a total of 154 male football players, 70 of them amateur (45.5%) and 84 of them professional (54.5%) participated in the research voluntarily. Within the scope of the research, the Personal Information Form created by the researchers and the Melbourne Decision Making Styles Scale Decision II were used as data collection tools. In the analysis of the data, firstly, when the skewness and kurtosis values for the normality test were examined, it was determined that the distribution was normal. In this direction, T-Test was used for the differences between individuals' decision-making styles according to marital status, educational status and athletic level variables. In addition, Pearson Product-Moment Correlation analysis was used to determine the relationships between the variables within the scope of the research. When the findings obtained within the scope of the research were examined, it was determined that there was no significant difference between the groups according to the marital status and education level variables, but there was a significant difference between the groups according to the sportsmanship level variable. However, when the correlation analysis results according to the variable of the year of sportsmanship were examined, it was determined that there was a significant relationship between the year of sportsmanship and decision-making styles. As a result; It can be said that demographic variables are effective on decision making styles.

Keywords: Football, Decision, Decision-Making Styles

Yayın Bilgisi

Gönderi Tarihi:
02.03.2022

Kabul Tarihi:
21.03.2022

Online Yayın Tarihi:
28.03.2022

Giriş

İnsan, yaşam süreci içerisinde sık sık karar verme durumu ile karşı karşıya kalmaktadır. Karar, hedeflenen noktaya ulaşmak için sahip olunan imkan ve duruma göre olası seçeneklerden en uygun görüneni tercih etmektir (Deniz, 2002). Karar ile karar verme kavramları arasında kararın sonuca yönelik olması, karar verme işleminin ise süreçte dayanmasından kaynaklanan farklılık olduğu görülmektedir (Kıloğlu, 2017). Karar verme, alternatif durumlar arasından makul olanı tercih ederken şüphe ve belirsizlikleri de ortadan kaldırma süreci olarak tanımlanmaktadır (Tekin, Özmutlu ve Erhan, 2008). Bir diğer tanıma göre karar verme, kişinin bir problemin çözümünü farklı alternatifler üreterek ele aldığı ve bu alternatiflerden en uygun olanı tercih ettiği süreci ifade etmektedir (Deniz, 2011). Kısaca karar verme, çözüme dair ele alınan seçeneklerin en uygun olanının tercih edilmesi şeklinde tanımlanmaktadır (Eraslan, 2015).

Karar verme süreci insanların yaşantısında önemli yere sahiptir. Bu sürecin verimli ilerlemesi, kişi de özgüven duygusunun oluşmasına, kişiler arası iletişime ve geleceğe dair yapacakları planlamalara olumlu anlamda katkı sağlayabilmektedir. Nitekim spor ortamında bilişsel faktörlerin önemi yapılan araştırmalar ile ortaya konulmuştur (Yarayan ve Ayan, 2018; Yarayan, Yıldız ve Gülşen, 2018; Gülşen, Yıldız, Yılmaz ve Şahan, 2019; Tural ve Efe, 2019; Tural ve Efe, 2020; Arı ve diğerleri, 2020; Çiftçi, Tolukan ve Yılmaz, 2021). İsbetli karar verme sürecinin sonucu olarak kişinin yaşantısının olumlu anlamda etkilenmesi beklendiği bir durumdur (Dereli ve Acat, 2011). Bireyin uygun kararları alabilmesi, öncelikle alternatif yolları doğru tespit edebilmesine ve kendi beklentisi ile alternatifler arasındaki uyumu sağlayabilmesine bağlıdır (Uzunoğlu, 2008). Bunun yanı sıra isbetli alınan kararlar kişinin yaşantısında olumlu gelişmelere sebep olacağı gibi, uygun olmayan kararların alınması da kişinin yaşantısında istenmedik sonuçların doğmasına sebep olabilmektedir (Gülbahçe ve Kartol, 2014). Etkin karar alabilme yetisi eğitim programlarında yer alması gereken bir gerekliliktir. Etkili karar verme yetisine sahip olan kişilerin mesuliyet üstlendikleri, mantıklı karar verme stilini uyguladıkları, pozitif özgüvene sahip oldukları ve yaşam enerjilerinin yüksek olduğu belirtilmektedir (Dinçer, 2013).

Karar, bir neticeyi ifade eder. Karar konusunu ele alabilmek için sadece neticeyi ele almak yeterli olmayacaktır. Olayları geniş açıdan görebilmek için, kararı tercih etme aşamasına gelinceye kadarki süreci incelemek gerekmektedir. Karar verme belli bir başlangıç noktası olan, adım adım ilerleyen ve sonucunda bir tercihte bulunma söz konusu olan bütün bir süreci ifade etmektedir (Taşgıt, 2012). Marzano karar verme sürecinde atılan adımları; farklı seçenekleri

göz önünde bulundurma, seçeneklerin olumlu ve olumsuz sonuçlarını ele alma, tercih edilen seçeneğin yol açacağı başarı ihtimalini düşünme ve bu ihtimale dayanarak en iyi seçeneği tercih etmek olarak tanımlamıştır (Pekdoğan, 2015).

Kişiler karşılaşmış oldukları olay ya da sorunlar karşısında karar vermek için farklı çözüm yollarını tercih edebilmektedir. Bu durum karar verme stili olarak ifade edilmektedir. Karar verme stili, kişinin karar vermesi gerektiği esnada göstermiş olduğu, önceden öğrenilmiş ve alışkanlık edinilmiş davranış şeklidir. Bir karara varmak üzere olan kişinin, soruna karşı sergilemiş olduğu yaklaşım, tepki ve eylemini kapsayan bir durumdur (Özbatak, 2013).

Deniz (2004)'e göre, bireyler karar verme sürecinde; dikkatli, kaçınan, erteleyici ve panik karar verme stillerini kullanır. Dikkatli karar verme stilini kullanan bireyler, seçimlerini yapmadan önce araştırmalarını sürdürür ve çözüme yönelik seçenekleri özenle ele aldıktan sonra karar verir. Kaçınan karar verme stilini kullanan bireyler, kararlarını verirken sorumluluk üstlenme cesaretini gösteremez ve kişi çevrenin yönlendirilmelerine açık bir eğilim halindedir. Erteleyici karar verme stilini kullanan bireyler, önemli bir neden olmaksızın sürekli bir geciktirme ve geçiştirme hali içerisinde. Panik karar verme stilini kullanan bireyler, karar vermeleri gereken durum içerisinde bulduklarında kendilerini zamanın baskısı altında hissederler ve bunun sonucunda varılacak noktanın neresi olacağını iyi hesap edemeden acele çözümler ile sonuç elde etme eğilimindedirler.

Karar verme kavramı matematik, tarih, tıp, psikoloji vb. gibi birçok bilim dalı tarafından ele alınmaktadır. Spor bilimleri de bu alanların içerisinde yer almaktadır. Sporun içerisinde karar ve karar verme stili sık karşılaşılan önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir antrenörün ya da sporcunun vereceği isabetli karar istendik sonuçlara ulaşılmasını sağlayacağı gibi yerinde verilmeyen kararlar olumsuz sonuçlar doğurabilecektir (Leveaux, 2010). Sportif başarının elde edilmesi için sadece fizyolojik gelişim üzerine ya da teknik-taktik üzerine yapılan çalışmalar yeterli olmamaktadır. Başarıya giden yolda stres altında hızlı ve doğru karar verebilme gibi bilişsel etkenlerin de başarıyı etkileteceği bilinmektedir. Bu nedenle spor bilimciler tarafından sporcuların karar verme yeteneğini geliştirmek amacıyla araştırmalar yapılmaktadır. Egesoy vd. (1999) antrenmanlarında etkin kararlar verme üzerine çalışan sporcuların gelişme kat ettiklerini ifade etmektedir. Bir boks müsabakası esnasında rakibin atak göstermesine karşılık olarak sporcunun vereceği kararı, en kısa zamanda ve doğru sonuca ulaşacak şekilde uygulayabilmesi önemli görülmektedir. Sporcunun karar verme hızı ve kararında isabet etmesinin varılan sonuç (başarı veya başarısızlık) üzerindeki etkisinin

bilinmesi, sporcunun performansının değerlendirilmesi esnasında ele alınması gereken bir konudur. (Egesoy, vd., 1999). Bu nedenle karar verme stili ve etkili karar verebilme özelliği, sporcular açısından önem arz etmektedir.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırma, tarama modelinin kullanıldığı bir çalışmadır. “Betimsel Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez (Karasar, 2017).”

Araştırma Grubu

Araştırmaya farklı takımlarda spor yaşamayı devam eden 70’i amatör (%45,5), 84’i profesyonel (%54,5) olmak üzere toplam 154 erkek futbolcu gönüllü olarak katılmıştır. Amatör sporcuların yaş ortalaması ($\bar{X}_{yaş}=24,83\pm3,25$), profesyonel sporcuların yaş ortalaması ise ($\bar{X}_{yaş}=28,08\pm3,23$) olarak tespit edilmiştir. Katılımcıların spor yapma süresi, amatör sporcular için ($\bar{X}_{yıl}=7,13\pm2,88$), profesyonel sporcular için ise ($\bar{X}_{yıl}=11,61\pm2,79$) olarak tespit edilmiştir. Katılımcılara ilişkin tanımlayıcı istatistik bilgileri Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1

Araştırma Grubuna İlişkin Tanımlayıcı İstatistik Bilgileri

Değişkenler		n	%
Medeni Durum	Evli	65	42,2
	Bekar	89	57,8
	Toplam	154	100,0
Eğitim Düzeyi	Lise	69	44,8
	Lisans	85	55,2
	Toplam	154	100,0
Sporculuk Düzeyi	Amatör	70	45,5
	Profesyonel	84	54,5
	Toplam	154	100,0

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacılar tarafından oluşturulan form, yaş, spor yapma yılı, medeni durum, eğitim düzeyi ve sporculuk düzeyi ile ilgili demografik bilgileri içeren sorulardan oluşmaktadır.

Melbourne Karar Verme Stilleri Ölçeği Karar II

Araştırma kapsamında örneklem grubu olarak seçilen futbolcuların karar verme stillerini belirlemek için “Melbourne Karar Verme Stilleri Ölçeği II” kullanılmıştır. Mann ve ark., (1998), tarafından geliştirilmiş olan ölçeğin Türkçe’ye uyarlama çalışması Deniz (2004) tarafından yapılmıştır.

Ölçek; 4 alt boyut ve 22 maddeden oluşmaktadır. İlgili boyutların kavramsal açıklamaları ve değerlendirildiği maddeler aşağıda sunulmuştur.

- 1- “Dikkatli Karar Verme Stili: Bireyin karar vermeden önce özenle gerekli bilgiyi araması ve alternatifleri dikkatlice değerlendirdikten sonra seçim yapma durumudur.” Bu faktör altı madde (2, 4, 6, 8, 12, 16) ile ifade edilmektedir.
- 2- “Kaçıngan Karar Verme Stili: Bireyin karar vermekten kaçınması, kararları başkalarına bırakma eğiliminde olması ve böylece sorumluluğu bir baş kasına devrederek karar vermekten kurtulmaya çalışma durumudur.” Bu faktör altı madde (3, 9, 11, 14, 17, 19) ile ifade edilmektedir.
- 3-“Erteleyici Karar Verme Stili: Bireyin kararı geçerli bir neden olmaksızın sürekli erteleme, geciktirme ve sürüncemede bırakma durumudur.” Bu faktör, beş madde (5, 7, 10, 18, 21) ile ifade edilmektedir.
- 4- “Panik Karar Verme Stili: Bireyin bir karar durumu ile karşı karşıya kaldığında, kendini zaman baskısı altında hissederek aceleci davranışlar sergileyip çabuk çözümlere ulaşma çabası durumudur.” Bu faktör, beş madde (1, 13, 15, 20, 22) ile ifade edilmektedir.

Verilerin Analizi

Ölçeklerden elde edilen verilerin istatistiksel analizi için Microsoft Excel ve SPSS 22.0 bilgisayar programı kullanılmıştır. Araştırmada ilk olarak analizlerin uygunluğu ve varsayımların kontrolü için boş verilerin değerlendirilmesi yapılmıştır. Bu işlem sonucunda hatalı ve eksik dolduran katılımcının olmadığı tespit edilmiştir.

Bu aşamadan sonra ilk olarak normallik testi için çarpıklık basıklık değerlerine bakıldığında dağılımın normal olduğu tespit edilmiştir (Hong, Malik ve Lee, 2003; Tablo 2). Bu doğrultuda medeni durum, eğitim durumu ve sporculuk düzeyi değişkenlerine göre bireylerin karar verme stilleri arasındaki farklar için T-Testi kullanılmıştır. Testi için Cohen'in d analizi sonucunda elde edilen anlamlı farkın ortalamaları arasındaki farklardan etkilenme düzeyi ile ilgili değerler hesaplanmıştır. Bu değerler .20 ise, "küçük".50 ise "orta" ve .80 ise "büyük" olarak kabul edilmektedir (Cohen, 1988). Bununla birlikte araştırma kapsamında değişkenler arasındaki ilişkileri belirlemek için ise Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon analizi kullanılmıştır.

Bulgular

Tablo 2

Araştırma Kapsamında Kullanılan Ölçeklere İlişkin Ortalama, Standart Sapma, Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

Ölçek	N	$\bar{X}$	Ss	Çarpıklık	Basıklık
Dikkatli Karar Verme	154	15,69	1,76	-,912	1,642
Karar Verme					
Kaçıngan Karar Verme	154	9,90	2,11	,183	-,608
Stilleri					
Erteleyici Karar Verme	154	8,48	1,83	,633	,147
Panik Karar Verme	154	8,70	2,15	,211	-,634

Tablo 2'de çarpıklık değerlerinin -,912 ile ,633 arasında, basıklık değerlerinin ise -,608 ile 1,642 arasında olduğu görülmektedir. Hong, Malik & Lee, (2003) önerdiği -2,+7 çarpıklık basıklık değerleri dikkate alındığında dağılımın normal olduğu tespit edilmiştir.

Demografik Değişkenler Açısından Karar Verme Stilleri Ölçeğine Verilen Yanıtlara İlişkin Bulgular

Tablo 3

Medeni Durum Değişkenine Göre Karar Verme Stilleri Ölçeğine İlişkin T-Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Medeni Durum	N	$\bar{X}$	Ss	t	sd	p
Dikkatli Karar Verme	Evli	65	15,66	1,84	-,199	152	,843
	Bekar	89	15,71	1,71			
Kaçıngan Karar Verme	Evli	65	9,95	1,96	,223	152	,824
	Bekar	89	9,87	2,23			

Erteleyici Karar Verme	Evli	65	8,56	1,81	,474	152	,636
	Bekar	89	8,42	1,85			
Panik Karar Verme	Evli	65	8,64	2,18	-,270	152	,787
	Bekar	89	8,74	2,14			

Tablo 3'te katılımcıların karar verme stilleri medeni durumu değişkenine göre incelendiğinde, dikkatli karar verme ($t_{(152)}=-,199, p>.05$), kaçınan karar verme ($t_{(152)}=,223, p>.05$), erteleyici karar verme ($t_{(152)}=,474, p>.05$) ve panik karar verme ($t_{(152)}=-,270, p>.05$) puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 4

Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Karar Verme Stilleri Ölçeğine İlişkin T-Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Eğitim Düzeyi	N	$\bar{X}$	Ss	t	sd	p
Dikkatli Karar Verme	Lise	75	15,46	1,65	-1,567	152	,119
	Lisans	79	15,91	1,85			
Kaçınan Karar Verme	Lise	75	9,74	2,09	-,927	152	,356
	Lisans	79	10,06	2,13			
Erteleyici Karar Verme	Lise	75	8,57	2,03	,565	152	,571
	Lisans	79	8,40	1,62			
Panik Karar Verme	Lise	75	8,66	2,27	-,193	152	,847
	Lisans	79	8,73	2,04			

Tablo 4'te katılımcıların karar verme stilleri eğitim düzeyi değişkenine göre incelendiğinde, dikkatli karar verme ($t_{(152)}=-1,567, p>.05$), kaçınan karar verme ($t_{(152)}=-,927, p>.05$), erteleyici karar verme ($t_{(152)}=,565, p>.05$) ve panik karar verme ($t_{(152)}=-,193, p>.05$) puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 5

Sporculuk Düzeyi Değişkenine Göre Karar Verme Stilleri Ölçeğine İlişkin T-Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Sporculuk Düzeyi	N	$\bar{X}$	Ss	t	sd	p	Cohen d
Dikkatli Karar Verme	Amatör	70	15,11	1,58	-3,886	152	,000*	.63
	Profesyonel	84	16,17	1,77				
Kaçınan Karar Verme	Amatör	70	10,08	2,08	,944	152	,347	
	Profesyonel	84	9,76	2,14				
Erteleyici Karar Verme	Amatör	70	8,55	1,86	,432	152	,666	
	Profesyonel	84	8,42	1,81				
Panik Karar Verme	Amatör	70	8,84	2,21	,742	152	,459	
	Profesyonel	84	8,58	2,11				

Tablo 5’te katılımcıların karar verme stilleri sporculuk düzeyi değişkenine göre incelendiğinde, kaçınan karar verme ($t_{(152)}=,944$, $p>.05$), erteleyici karar verme ($t_{(152)}=,432$, $p>.05$) ve panik karar verme ($t_{(152)}=,742$, $p>.05$) puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte dikkatli karar verme ($t_{(152)}=-3,885$, $p<.05$) alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Ortalama puanlar incelendiğinde, profesyonel düzeyde spor yapan bireylerin amatör düzeyde spor yapan bireylere oran dikkatli karar verme stillerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Ortalamalar arasında farktan hesaplanan cohen d katsayısının ise orta etkiye yakın olduğu görülmektedir.

Tablo 6

Sporculuk Yılı Değişkenine Göre Karar Verme Stilleri Ölçeğine İlişkin Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

Değişken		Dikkatli Karar Verme	Kaçınan Karar Verme	Erteleyici Karar Verme	Panik Karar Verme
Sporculuk Yılı	r	,163*	-,027	-,003	-,108
	p	,043*	,736	,972	,182
	n	154	154	154	154

Tablo 6’da korelasyon analiz sonuçları incelendiğinde, sporculuk yılı ile kaçınan karar verme arasında ($r=-,027$; $p>.05$) negatif yönde düşük düzeyde, erteleyici karar verme arasında ($r=-,003$; $p>.05$) negatif yönde düşük düzeyde ve panik karar verme arasında ($r=-,108$; $p>.05$) negatif yönde düşük düzeyde bir ilişki olsa da elde edilen bu ilişkilerin istatistiksel olarak

anlamli olmadigi tespit edilmiştir. Bununla birlikte sporculuk yılı ile dikkatli karar verme arasında ($r=,163$; $p<.05$) pozitif yönde düşük düzeyde bir ilişkinin olduğu ve elde edilen bu ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç, spor deneyimi arttıkça dikkatli karar verme düzeyinin de artacağı şeklinde yorumlanabilir.

Tartışma ve Sonuç

Araştırmaya katılım gösteren sporcuların karar verme stilleri ve medeni durum, eğitim düzeyi, sporculuk düzeyi ve spor yılı değişkenlerine göre elde edilen bulgular, bu bölümde tartışılmış ve yorumlanmıştır. Bu bağlamda, elde edilen bulgular, literatürdeki karar verme stilleri ile ilgili bulgularla desteklenmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın ilk bulgusu olan katılımcıların karar verme stilleri, medeni durumu değişkeni açısından incelendiğinde, dikkatli karar verme, kaçınan karar verme, erteleyici karar verme ve panik karar verme puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Bu durum sporcuların evli ya da bekar olmalarının karar verme stilleri üzerinde herhangi bir etkiye sahip olmayacağı şeklinde yorumlanabilir. Literatürde yer alan araştırmanın bulgularına göre bireylerin medeni durumları ile karar verme stratejileri arasında anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir (Alver, 2003).

Tablo 4'te katılımcıların karar verme stilleri eğitim düzeyi değişkenine göre incelendiğinde, dikkatli karar verme, kaçınan karar verme, erteleyici karar verme ve panik karar verme puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Elit buz hokeyi sporcuları ile eğitim durumu değişkeninin incelendiği araştırma sonucunda, eğitim durumu lise ve lisans olan sporcuların karar verme davranış alt boyutlarının ortalama puanları arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir (Aygün, 2018). Literatürde ön lisans ve lisans eğitim seviyesindeki sporcular ile ilgili yapılan benzer bir araştırma bulgularına göre sporcuların karar verme stillerinin eğitim durumu değişkenine göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşmıştır (Akcan, 2016). Sporcular ile yapılan bir diğer araştırmanın bulgularına göre, sporcuların karar verme stilleri ile eğitim düzeyi arasında anlamlı farklılık olduğu ve lise mezunu sporcuların karar verme ortalama puanlarının üniversite mezunu öğrencilerin ortalama puanlarından daha yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir (Demir, vd., 2018).

Tablo 5'te katılımcıların karar verme stilleri sporculuk düzeyi değişkenine göre incelendiğinde, kaçınan karar, erteleyici karar verme ve panik karar verme puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte dikkatli karar

verme alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Buna göre profesyonel sporcuların tecrübe ve becerilerinin amatör sporculara göre daha gelişmiş olduğu düşünüldüğünde, amatör sporcuların tecrübe eksikliği ve hata yapma kaygısı gibi nedenlerden dolayı karar verirken daha dikkatli oldukları söylenebilir. Elit sporcular ve sedanter bireyler ile ilgili yapılan araştırmada, spor yapan kişilerin karar verme stilleri ile spor yapmayan kişilerin karar verme stilleri arasında anlamlı farklılık görülmemiştir (Kabadayı, vd., 2020). Elit buz hokeyi sporcularının karar verme düzeylerinin incelendiği araştırmanın bulgularına göre, sporcuların milli olma durumları ile karar verme davranış alt boyutlarının ortalama puanları arasında anlamlı farklılık olmadığı saptanmıştır (Aygün, 2018). Yapılan diğer bir araştırmada Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin karar verme stilleri incelenmiş ve elit sporcuların karar verme stili ile elit olmayan sporcuların karar verme stilleri arasında anlamlı farklılık görülmediği tespit edilmiştir (Çetin, 2009).

Tablo 6’da korelasyon analiz sonuçları incelendiğinde, sporculuk yılı ile kaçınan karar verme arasında negatif yönde düşük düzeyde, erteleyici karar verme arasında negatif yönde düşük düzeyde ve panik karar verme arasında negatif yönde düşük düzeyde bir ilişki olsa da elde edilen bu ilişkilerin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte sporculuk yılı ile dikkatli karar verme arasında pozitif yönde düşük düzeyde bir ilişkinin olduğu ve elde edilen bu ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç, spor deneyimi arttıkça dikkatli karar verme düzeyinin de artacağı şeklinde yorumlanabilir. Sporcuların katılım gösterdikleri antrenmanlar ve müsabakalar, alınan galibiyetler ve mağlubiyetler sportif tecrübenin artmasına olumlu etki etmektedir. Sporculuk yaşı yüksek kişilerin daha tecrübeli olmaları, olası problem ve risk karşısında daha dikkatli davranmalarını da etkilemektedir. Literatürde sporcuların karar verme stillerini inceleyen araştırmanın sonuçlarında, sporcuların karar verme stillerinde spor yılına göre anlamlı fark tespit edilmemiştir (Kelecek, Altıntaş ve Aşçı, 2015). Akpınar vd. (2015) Üniversitede okuyan hokey sporcularının karar verme stillerini ele aldıkları araştırmanın bulgularına göre hokey sporcularının spor yaşları ile karar verme stilleri puanlarında farklılık görülmemiştir. Karate branşındaki sporcuların karar verme düzeylerinin incelendiği araştırmanın bulgularına göre, kaçınan karar ve panik karar verme ile spor yılları arasında negatif yönde düşük düzeyde anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır (Kara, 2020).

Sonuç olarak sporcuların, medeni durum puanları ve eğitim düzeyleri puanları ile karar verme stilleri puanları arasında anlamlı farklılık saptanmamıştır. Bireylerin spor yapma yılı

arttıkça daha dikkatli ve kontrollü bir şekilde hareket ettikleri ve bu durumun sportif anlamda karar verme düzeylerini de olumlu etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Öneriler

- Sporcuların karar verme stilleri ile akademik başarı arasındaki ilişkisinin incelenmesi önerilmektedir.
- Sporcuların karar verme stilleri ile sportif özyeterlikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi önerilmektedir.
- Farklı spor branşında yer alan sporcuların karar verme stillerinin incelenmesi önerilmektedir.

Kaynaklar

- Akcan, İ.O. (2016). *Elit oryantiring sporcularının görsel reaksiyon süreleri ile karar verme stilleri arasındaki ilişki*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Akpınar, Ö., Temel, V., Birol, S. Ş., Akpınar, S. ve Nas, K. (2015). Üniversitede okuyan hokey sporcularının karar verme stillerinin belirlenmesi. *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(3), 92-99.
- Alver, B. (2003) *Çesitli kamu kurum ve kuruluşlarında çalışanların empatik becerileri, karar stratejileri ve psikolojik belirtileri arasındaki ilişkiler*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Arı, Ç., Ulun, C., Yarayan, Y. E., Dursun, M., Mutlu, T ve Üstün, Ü. D. (2020). Mindfulness, healthy life skills and life satisfaction in varsity athletes and university students. *Progress in Nutrition*, 22(2), 1-8.
- Aygün, F. D. (2018). *Elit buz hokeyi sporcularının benlik saygısı ve karar verme düzeylerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ağrı.
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences*. Hillsdale: NJ:Lawrence Erlbaum;
- Çetin, M.Ç. (2009). *Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin karar verme stilleri, sosyal beceri düzeyleri ve stresle başa çıkma biçimlerinin bazı değişkenler açısından karşılaştırmalı olarak incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çiftçi M.C., Tolukan, E., ve Yılmaz, B. (2021). Sporcuların zihinsel antrenman becerileri ile sürekli sportif öz güven düzeyleri arasındaki ilişki. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 26(1), 151-162.
- Deniz, M.E. (2002). *Üniversite öğrencilerinin karar verme stratejileri ve sosyal beceri düzeylerinin ta-baskın ben durumları ve bazı özlük niteliklerine göre karşılaştırmalı olarak incelenmesi*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Deniz, M.E. (2004). Investigation of the relation between decision self-esteem, decision making style and problem solving skill of the university students. *Eurasian Journal of Educational Research*, 4(15), 23-35.
- Deniz, M.E. (2011). Karar verme stilleri ve beş faktör kişilik özelliklerinin bağlanma stilleri açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(1), 97-113.
- Dereli, E. ve Acat, M.B. (2011). Okulöncesi öğretmenliği bölümü öğrencilerinin karar verme stratejileri ile sınav kaygıları arasındaki ilişki. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(2), 77-87.

- Dinçer, N. (2013). *Spor yöneticilerinin karar verme stilleri ile problem çözme becerileri üzerine bir araştırma*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Egesoy, H., Eniseler, N., Çamlıyer, H. ve Çamlıyer, H. (1999). Elit ve elit olmayan futbol oyuncularının karar verme performanslarının karar verme hızı ve verilen kararın doğruluğu açısından karşılaştırılması. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 22-33.
- Eraslan, M. (2015). Üniversite spor bölümü öğrencilerinin atılganlık ve karar verme stillerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 214-223.
- Gülbahçe, A. ve Kartol, A. (2014) İlköğretim sekizinci sınıf öğrencilerinin karar verme stratejilerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Bayburt Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, IX(II), 132-143.
- Gülşen, D. B. A., Yıldız, A. B., Yılmaz, B., ve Şahan, H. (2019). spor bilimleri fakültesindeki öğrencilerin kendinle konuşma ve zihinsel dayanıklılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 4(4), 459-470.
- Hong, S., Malik, M. L., & Lee, M. K. (2003). Testing configural, metric, scalar, and latent mean invariance across genders in sociotropy and autonomy using a non-Western sample. *Educational and Psychological Measurement*, 63(4), 636-654.
- Kabadayı, M., Abiş, S., Yılmaz, A. K., Bostancı, Ö. ve Şebin, K. (2020). Elit sporcular ile sedanterlerin problem çözme becerileri ve karar verme düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *International Journal of Contemporary Educational Studies (IntJCES)*, 6(2), 325-337.
- Kara, M. (2020). *Karate branşındaki sporcuların karar verme stilleri ile bilişsel esneklik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sakarya.
- Karasar, N. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri: Kavramlar, teknikler ve ilkeler* (27. Baskı), Ankara: Nobel Yayınevi.
- Kelecek, S., Altıntaş, A. ve Aşçı, F.H. (2013). Sporcuların karar verme stillerinin belirlenmesi. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 8(1) , 21-27.
- Kıloğlu, M. (2017). *Türkiye olimpiik hazırlık merkezlerine (TOHM) devam eden sporcuların karar verme stillerinin belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Leveaux, R. (2010). Facilitating referee's decision making in sport via the application of technology. *Communications of the IBIMA*, 1-8.
- Man, L., Burnett, P., Radford, M. & Ford, S. (1997). The Melbourne Decision Making *Questionnaire: An Instrument for Measuring Patterns for Coping .with Decisional Conflict*. *Journal of Behavioral Decision Making*, 10, 1-19.
- Özbatak, M.Ü. (2013). *Farklı okul türlerinde eğitim gören lise öğrencilerinin sınıf seviyelerine göre düşünme stilleri ile karar verme stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Pekdoğan, S. (2015). Karar verme stilleri araştırmaları: 2009-2013 yılları arasındaki yüksek lisans tezlerinin incelenmesi. *International Journal of Social Science*, (34), 321-331.
- Taşgıt, M. S. (2012). *Üniversite öğrencilerinin benlik saygısı ve karar verme düzeylerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.
- Tekin, M., Özmutlu, İ. ve Erhan, S.E. (2008). Özel yetenek sınavlarına katılan öğrencilerin karar verme ve düşünce stillerinin incelenmesi. *Journal of Physical Education and Sport Sciences*, 11(3), 42-56.
- Tekkurşun Demir, G., Namlı, S., Hazar, Z., Türkeli, A., ve Cicioğlu, İ. (2018). Bireysel ve takım sporcularının karar verme stilleri ve mental iyi oluş düzeyleri. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 13(1),176-191.

- Total, V., ve Efe, M. (2020). Does Emotional Intelligence Determine The Level Of Self-Efficacy İn Athletes?. *African Educational Research Journal*, 8(4), 890-896.
- Total, V., ve Efe, M. (2019). Profesyonel futbolcularda zihinsel dayanıklılık ve tutkunluk ilişkisi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(4), 890-896.
- Uzunoğlu, Ö.U. (2008). *Türk futbol hakemlerinin karar verme stillerinin klasmanlarına ve bazı değişkenlere göre incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Yarayan, Y. E., ve Ayan, S. (2018). Farklı takım sporlarında olan sporcuların imgeleme biçimlerinin incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(60), 1416-1421.
- Yarayan, Y. E., Yıldız, A. B., ve Gülşen, D. B. A. (2018). Elit düzeyde bireysel ve takım sporu yapan sporcuların zihinsel dayanıklılık düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11(57), 992-999